
EBA/GL/2024/06

6.6.2024

Suunised

varapõhiste tokenite emitentide juhtimiskorra miinimumsisu kohta

Järgimis- ja teatamiskohustused

Suuniste staatus

1. Käesolev dokument sisaldab määruse (EL) nr 1093/2010 ¹ artikli 16 kohaselt väljastatud suuniseid. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad määruse (EL) 2023/1114 artikli 3 lõike 1 punkti 35 alapunktis a määratletud pädevad asutused, kellele suuniseid kohaldatakse, ja finantseerimisasutused tegema kõik endast oleneva, et suuniseid järgida.
2. Suunistes esitatakse Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) seisukoht asjakohase järelevalvetava kohta Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis ehk kuidas tuleks liidu õigust kohaldada konkreetses valdkonnas. Suuniste adressaadiks olevad määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 4 punktis 2 määratletud pädevad asutused peaksid suuniseid järgima, kaasates need sobival viisil oma tavadesse (nt muutes oma õigusraamistikku või järelevalveprotsesse) ka siis, kui suunised on ette nähtud eelkõige finantseerimisasutustele.

Teatamiskohustus

3. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused teatama EBA-le kuupäevaks 20.11.2024, kas nad järgivad või kavatsesid järgida neid suuniseid, või vastasel juhul mittejärgimise põhjused. Kui selleks tähtajaks teadet ei saada, peab EBA pädevat asutust nõudeid mitte täitvaks. Teated tuleb saata EBA veebilehel avaldatud vormil, märkides viite EBA/GL/2024/06. Teate peaksid saatma isikud, kes on asjakohaselt volitatud esitama oma pädeva asutuse nimel nõuete järgimise teateid. Nõuete järgimise staatuse mis tahes muutusest tuleb EBA-le teatada.
4. Kooskõlas EBA määruse artikli 16 lõikega 3 avaldatakse teated EBA veebilehel.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12).

Sisu, kohaldamisala ja mõisted

Reguleerimisese

5. Käesolevates suunistes täpsustatakse kooskõlas määruse (EL) 2023/1114 artikli 34 lõikega 13 varapõhiste tokenite emitentide juhtimiskorra miinimumsisu, eelkõige seoses riskide jälgimise vahenditega², talitluspidevuskavadega, sisekontrollikorra ja audititega, sealhulgas auditites kasutatava minimaalse dokumentatsiooniga.

Kohaldamisala

6. Suuniseid kohaldatakse tegevusloa andmisel ja jooksvalt määruse (EL) 2023/1114 artikli 3 lõike 1 punkti 35 alapunktis a määratletud pädevatele asutustele ja varapõhiste tokenite emitentidele.
7. Suunised kehtivad kõikidele varapõhiste tokenite emitentidele, sõltumata nende juhtorgani struktuurist.
8. Kõik viited juhtorganile hõlmavad ka varapõhiste tokenite emitente, kes on juriidilised isikud, keda juhib ainult üks füüsiline isik.
9. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid käesolevaid suuniseid järgima ja pädevad asutused peaksid tagama, et varapõhiste tokenite emitendid neid suuniseid järgiksid, sealhulgas asjakohasel juhul konsolideerimisgrupi tasandil.

Adressaadid

10. Käesolevad suunised on adresseeritud määruse (EL) 2023/1114 artikli 3 lõike 1 punkti 35 alapunktis a määratletud pädevatele asutustele.
11. Suunised on adresseeritud ka varapõhiste tokenite (nagu on määratletud määruse (EL) 2023/1114 artikli 3 lõike 1 punktis 10) emitentidele (nagu on määratletud selle määruse artikli 3 lõike 1 punktis 6). Kui varapõhiste tokenite emitent on krediidasutus, peaks ta järgima I jaotist, V jaotise punkte 12, 12.1, 12.2, 12.3 ning VI ja VII jaotist koostoimes direktiivi 2013/36/EL ja EBA sisejuhtimise suuniste³ nõuetega.

² Suunistes sisalduvad viited riskidele peaksid hõlmama kõiki riske, mis varapõhiste tokenite emitentidele kaasnevad või võivad kaasneda, sealhulgas rahapesu ja terrorismi rahastamise riske.

³ [EBA suunised sisejuhtimise kohta vastavalt direktiivile 2013/36/EL](#)

Mõisted

12. Kui ei ole sätestatud teisiti, on mõistetel, mida kasutatakse ja mis on määratletud määruses (EL) 2023/1114, direktiivis 2014/65/EL, EBA suunistes investeerimisühingute sisejuhtimise kohta vastavalt investeerimisühinguid käsitlevale direktiivile⁴ ja määruses (EL) 2022/2554, sama tähendus ka käesolevates suunistes. Lisaks kasutatakse suunistes järgmisi mõisteid:

„Juhtimisfunktsiooni täitev juhtorgan“ –	juhtorgan, kes tegutseb varapõhiste tokenite emitendi tegeliku juhina ja hõlmab isikuid, kes juhivad tema äritegevust.
„Järelevalvefunktsiooni täitev juhtorgan“ –	juhtorgan, kes tegutseb juhtkonna otsustusprotsessi jälgija ja kontrollijana (kui see on loodud).
„Konsolideerimisgrupp“ –	direktiivi 2013/34/EL ⁵ artikli 2 lõikes 11 määratletud kontsern.
„Operatsioonirisk“ –	määruse (EL) 575/2013 artikli 4 lõike 1 punktis 52 sätestatud operatsioonirisk.
„Tegevuskerksus“ –	varapõhiste tokenite emitendi suutlikkus täita kriitilisi või olulisi funktsioone tegevushäire korral.

Rakendamine

Kohaldamise alguskuupäev

13. Käesolevad suunised kehtivad alates 20.12.2024.

⁴ [Suunised direktiivi \(EL\) 2019/2034 kohase sisejuhtimise kohta](#)

⁵ [Direktiiv 2013/34/EL teatavat liiki ettevõtjate aruandeaasta finantsaruannete, konsolideeritud finantsaruannete ja nendega seotud aruannete kohta](#)

Suunised

I jaotis. Proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamine

14. Varapõhiste tokenite emitendid ja pädevad asutused peaksid käesolevate suuniste kohaldamisel ja rakendamisel võtma arvesse proportsionaalsuse põhimõtet, tagamaks, et juhtimiskord oleks kooskõlas varapõhiste tokenite emitendi ja konsolideerimisgrupi individuaalse riskiprofiiliga, kui see on asjakohane, vastavuses tema suuruse ja sisemise korraldusega, asjakohane tema ärimudeli seisukohast, sobiv tema tegevuse laadi, ulatuse ja keerukuse jaoks ning piisav asjaomaste regulatiivnõuete ja sätete eesmärkide tulemuslikuks saavutamiseks.
15. Et kohaldada proportsionaalsuse põhimõtet ja tagada määruses (EL) 2023/1114 sätestatud juhtimisnõuete asjakohane rakendamine, mida on täpsustatud käesolevates suunistes, peaksid varapõhiste tokenite emitendid ja pädevad asutused võtma arvesse järgmisi kriteeriume:
- a. varapõhiste tokenite emitendi suurus kogubilansi alusel;
 - b. varapõhiste tokenite emitendi õiguslik vorm;
 - c. kas varapõhiste tokenite emitent on börsil noteeritud või mitte;
 - d. emiteeritud varapõhise tokeni liigitus oluliseks või mitteoluliseks määruuse (EL) 2023/1114 artiklite 43 ja 44 ning artiklite 56 ja 57 alusel;
 - e. emiteeritud varapõhiste tokenite omadused, kogus ja arv;
 - f. kas varapõhised tokenid on võetud kauplemisele;
 - g. varapõhiste tokenite emiteerimise ja valideerimise konsensuse mehhanism;
 - h. kõigi tegevuste iseloom ja keerukus;
 - i. lubatud tegevuste liik ja osutatavad teenused;
 - j. kas toimub piiriülene tegevus ja tehingute maht igas jurisdiktsioonis;
 - k. tagatisvara portfelli suurus;
 - l. nende varade liik ja keerukus, millega token on seotud;
 - m. kas varapõhiste tokenite omanikud on jaekauplejad või mitte;
 - n. kolmandatest isikutest teenuseosutajate kasutamine;

- o. kasutatavad turustuskanalid, sh kolmandatest isikutest teenuseosutajate pakutavad kanalid, ja
 - p. olemasolevad info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) süsteemid, sh talitluspidevuse meetmed ja kolmandatest isikutest IKT-teenuseosutajate kasutamine vastavalt määruse (EL) 2023/1114 artikli 34 lõike 5 esimese lõigu punktile h.
16. Ühe füüsilise isiku hallatavate varapõhiste tokenite emitentidel peaks olema alternatiivne kord, mis tagaks selliste emitentide kindla ja usaldusväärse juhtimise ning juhtimiskorra asjakohase arvessevõtmise, tagades muu hulgas piisava kontrolli ja tasakaalu otsustusprotsessis.

II jaotis. Juhtorgani roll ning koosseis

1. Juhtorgani roll ja kohustused

17. Kooskõlas määruse (EL) 2023/1114 artikliga 34 peab varapõhiste tokenite emitendi juhtorgan määratlema, jälgima ja vastutama kindla juhtimiskorra rakendamise eest, mis tagab emitendi tõhusa ja usaldusväärse juhtimise ning varapõhiste tokenite omanike huvid, sealhulgas ülesannete lahususe ning emitendi huvide sisekonfliktide tuvastamise, ennetamise ja juhtimise vastavalt määruse (EL) 2023/1114 artiklile 32.
18. Juhtorgani ülesanded peaksid olema selgelt määratletud ning asjakohasel juhul tuleks eristada juhtimisfunktsiooni (täitevvolitustega) ja järelevalve funktsiooni (täitevvolitusteta) kohustusi. Juhtorgani kohustused ja ülesanded peaksid olema kirjeldatud kirjalikus dokumendis, mille juhtorgan peab nõuetekohaselt kinnitama. Kõik juhtorgani liikmed peaksid olema täielikult teadlikud juhtorgani struktuurist ja kohustustest ning ülesannete jaotumisest juhtorgani eri funktsioonide vahel, kui asjakohane.
19. Kui asjakohane, peaks järelevalve funktsiooni täitva juhtorgani ja juhtimisfunktsiooni täitva juhtorgani suhtlus olema tõhus. Mõlema funktsiooni vahel tuleks tagada vastavate rollide täitmist võimaldav piisav teabevahetus. Nõuetekohaste kontrollide ja tasakaalu tagamiseks ei tohiks juhtorganisises otsustusprotsessis domineerida ükski juhtorgani liige ega liikmete väike alamrühm.
20. Juhtorgani kohustuste hulka peaks kuuluma allpool loetletud dokumentide väljatöötamine, kinnitamine ja rakendamise järelevalve:
- a. emitendi üldine äristrateegia ning aluspõhimõtted kohaldatava õigus- ja regulatiivraamistiku raames, võttes arvesse emitendi pikaajalisi finantshuve ja maksevõimelisust ning varapõhiste tokenite omanike huve;

- b. määruse (EL) 2023/1114 artikli 34 lõikes 5 nõutavad põhimõtted, mis peaksid olema kooskõlas varapõhiste tokenite emitendi riskivalmiduse ja -taluvuse ning emitendi klientide (kellele tokeneid pakutakse) ja nende tulevaste omanike eripära ja vajadustega;
- c. emitendi varapõhiste tokenite väljastamise korraldus, milles on täpsustatud töötajate nõutavad oskused, teadmised ja asjatundlikkus ning vajalikud vahendid;
- d. üldine riskistrateegia, emitendi riskivalmidus ja tema riskijuhtimisraamistik, sh asjakohased poliitika ja menetlused, võttes arvesse makromajanduslikku keskkonda ja majandustsüklit ning täpsustades juhtorgani osalemist riskijuhtimise küsimustes;
- e. piisav ja tõhus sisekontrolliraamistik, sealhulgas riskijuhtimisraamistik ja hästi toimivad sisekontrollimehhanismid, et tagada vastavus kohaldatavatele regulatiivnõuetele, sh seoses tagatisvara portfelli haldamisega;
- f. oluliste varapõhiste tokenite emitentide tasustamise põhimõtted kooskõlas määruse (EL) 2023/1114⁶ artikli 45 lõikega 1;
- g. huvide konfliktide tuvastamise, ennetamise, haldamise ja avalikustamise põhimõtted ja menetlused kooskõlas määruse (EL) 2023/1114⁷ artikliga 32;
- h. kord, mille eesmärk on tagada juhtorgani liikmete sobivuse tõhusad individuaalsed ja kollektiivsed hindamised, juhtorgani koosseisu asjakohasus ning juhtorgani funktsioonide tõhus täitmine;
- i. riskikultuur kooskõlas IV jaotise 7. jaoga, milles käsitletakse varapõhiste tokenite emitendi riskiteadlikkust ja riskikäitumist;
- j. IV jaotise 8. jao kohased asutuse tavad ja väärtused, mis toetavad vastutustundlikku ja eetilist käitumist, sealhulgas tegevusjuhend või sarnane vahend;
- k. kord, mille eesmärk on tagada raamatupidamis- ja finantsaruandlussüsteemide terviklus, sh finantskontroll ja tegevuse kontrollimine ning vastavus õigusaktidele ja asjakohastele standarditele.

⁶ Vt regulatiivne tehniline standard oluliste varapõhiste tokenite emitentide tasustamise põhimõtete elluviimise korra miinimumsisu kohta kooskõlas määruse (EL) 2023/1114 artikli 45 lõike 7 punktiga a.

⁷ Vt regulatiivne tehniline standard huvide konfliktide kohta vastavalt määruse (EL) 2023/1114 artikli 32 lõikele 5.

21. Punktis 20 loetletud aspektide kehtestamisel, heakskiitmisel ja rakendamise järelevalve tegemisel peaks juhtorgan tagama, et tegevusmudelid ja juhtimiskorras võetakse arvesse kõiki riske, mis varapõhiste tokenite emitendile kaasnevad või võivad kaasneda, ning riske, mida emitendid tekitavad või võivad tekitada teistele ja keskkonnale. Seejuures peaksid varapõhiste tokenite emitendid võtma arvesse ka kõiki asjakohaseid riskitegureid, sealhulgas keskkonna-, sotsiaalseid ja juhtimise riskitegureid (ESG), ning kaaluma kasutatavate konsensus- ja valideerimismehhanismide energiatarbimisest tingitud kliima- ja muid keskkonnamõjusid. Sellised keskkonna-, sotsiaalsed ja juhtimise riskitegurid on näiteks lepingu- või tööseaduse valdkonna juriidilised riskid, võimalike inimõiguste rikkumistega seotud riskid ja muud keskkonna-, sotsiaalsed ja juhtimise riskitegurid, mis võivad mõjutada kolmandast isikust teenuseosutaja asukohariiki ning tema võimet osutada teenuseid kokkulepitud tasemel.
22. Juhtorgan peaks jälgima avalikustamisprotsessi, eelkõige lähtuvalt määruse (EL) 2023/1114 artiklist 30, ning teabevahetust väliste sidusrühmade ja pädevate asutustega.
23. Kõik juhtorgani liikmed peaksid tundma varapõhiste tokenite emitendi üldtegevust, finantsseisundit ja riskiolukorda, arvestades majanduskeskkonda ja majandustsüklit, ning samuti vastuvõetud otsuseid, millel on suur mõju varapõhiste tokenite väljastamisele või muule olulisele äritegevusele.
24. Juhtorgani liige võib olla vastutav V jaotises viidatud sisekontrolli funktsiooni eest eeldusel, et liikmel ei ole teisi volitusi, mis võiksid ohustada liikme sisekontrolli tegevusi ja sisekontrolli funktsiooni sõltumatust.
25. Juhtorgan peaks jälgima, korrapäraselt läbi vaatama ja lahendama selles jaos loetletud kohustustega seotud protsesside, strateegiate ja poliitika rakendamise seoses tuvastatud mis tahes puudused. Juhtimiskorra raamistik ja selle rakendamine tuleks korraliselt läbi vaadata ja ajakohastada, arvestades I jaotises selgitatud proportsionaalsuse põhimõtet. Kui varapõhiste tokenite emitenti mõjutavad olulised muudatused, tuleks teha põhjalikum läbivaatus.
26. Kui varapõhiste tokenite emitendid on juriidilised isikud, keda juhib üks füüsiline isik vastavalt oma põhikirjale ja riigisisesele õigusele, tuleks käesolevates suunistes sisalduvaid viiteid juhtorganile tõlgendada nii, et need kehtivad selle ühe isiku kohta, kes vastutab alternatiivse korra rakendamise eest, et tagada sellise emitendi kindel ja usaldusväärne juhtimine ning sisejuhtimise korra piisav arvestamine.

2. Juhtorgani juhtimisfunktsioon

27. Juhtimisfunktsiooni täitev juhtorgan peaks osalema aktiivselt varapõhiste tokenite emitendi äritegevuses ning langetama usaldusväärseid ja teadlikke otsuseid.
28. Juhtimisfunktsiooni täitev juhtorgan peaks vastutama juhtorgani määratletud strateegiate ja põhimõtete rakendamise eest ning regulaarselt arutama nende strateegiate ja põhimõtete rakendamist ja sobivust järelevalve funktsiooni täitva juhtorganiga. Operatiivse rakendamisega võib tegelda varapõhiste tokenite emitendi juhtorgan.
29. Juhtimisfunktsiooni täitva juhtorgani liikmed peaksid arvamuste kujundamisel ja otsuste tegemisel esitama konstruktiivseid vastuväiteid laekunud ettepanekute, selgituste ja teabe kohta ning neid kriitiliselt läbi vaatama.
30. Kui asjakohane, peaks juhtimisfunktsiooni täitev juhtorgan korrapäraselt, õigeaegselt ja põhjalikult teavitama järelevalvefunktsiooni täitvat juhtorganit ning esitama talle kogu asjakohase teabe, mis on vajalik tema ülesannete täitmiseks, sealhulgas riskid ja muud muutused, mis mõjutavad varapõhiste tokenite emitendi äritegevust, nt olulised otsused äritegevuse, selle korralduse ja alustehnoloogiate kohta, võetud riskid ning riskivalmiduse ja -strateegia järgimine, rahapesu ja terrorismi rahastamise riskid, IKT-intsidendid ja -aruandlus, oluline operatsiooniriski kahjum, likviidsus ja tagatisvara portfell ning selle juhtimine.

3. Juhtorgani järelevalve funktsioon

31. Ilma et see piiraks kohaldatavast riiklikust äriühinguõigusest tulenevaid kohustusi, peaks järelevalve funktsiooni täitev juhtorgan:
 - a. järele valvama ja jälgima juhtorgani otsusprotsessi ja tegevust ning kindlustama tõhusa järelevalve juhtorgani juhtimisfunktsiooni täitmise üle, sh jälgima ja hoolikalt analüüsima selle liikmete individuaalset ja ühist tegevust ning varapõhiste tokenite emitendi strateegia ja eesmärkide kehtestamist ja täitmist;
 - b. esitama konstruktiivseid vastuväiteid nii juhtimisfunktsiooni täitva juhtorgani liikmete esitatud ettepanekutele ja teabele kui ka otsustele ning neid kriitiliselt läbi vaatama;
 - c. tagama varapõhiste tokenite emitendi sisejuhtimise raamistiku tõhususe, seda korrapäraselt hindama ning võtma asjakohaseid meetmeid tuvastatud puudujääkide kõrvaldamiseks;
 - d. tegema varapõhiste tokenite emitendi strateegiliste eesmärkide, organisatsioonistruktuuri ja riskistrateegia (sh riskivalmiduse ja riskijuhtimisraamistiku) ning muu poliitika (nt tagatisvara portfelli investeerimise poliitika) järjepideva rakendamise järelevalvet ning neid jälgima;
 - e. kontrollima varapõhiste tokenite emitendi riskikultuuri järjepidevat rakendamist;

- f. jälgida huvide konfliktide tuvastamise, ennetamise, haldamise ja avalikustamise poliitika ja menetluste rakendamist, ajakohastamist ja tõhusat kohaldamist vastavalt määruse (EL) 2023/1114⁸ artiklile 32;
- g. haldama finantsteabe ja -aruandluse terviklust ning sisekontrolliraamistikku, sealhulgas tõhusat ja usaldusväärset riskijuhtimisraamistikku;
- h. tagama, et sisekontrolli funktsioonide juhid suudaksid tegutseda sõltumatult ning saaksid teistele siseüksustele või äriühingutele või -üksustele aruandluse kohustusest olenemata tõstatada vajaduse korral probleeme ja hoiatada otse järelevalve funktsiooni täitvat juhtorganit, kui ilmnevad negatiivsed riskisuundumused, mis ohustavad või võivad ohustada varapõhiste tokenite emitenti; ja
- i. kehtestama siseauditi kava ja jälgima selle rakendamist.

III jaotis. Juhtimisraamistik

4. Organisatsiooniline raamistik ja struktuur

4.1 Organisatsiooniline raamistik

- 32. Varapõhiste tokenite emitendi juhtorgan peaks tagama asjaomase varapõhiste tokenite emitendi jaoks sobiva ja läbipaistva organisatsiooni- ja tegevusstruktuuri ning esitama selle kirjaliku kirjelduse. Struktuur peaks toetama ja asjakohasel juhul tõendama varapõhiste tokenite emitendi ja konsolideerimisgrupi (kui asjakohane) tõhusat ja usaldusväärset juhtimist.
- 33. Juhtorgan peaks tagama, et sisekontrolli funktsioonidel on piisavad rahalised ja inimressursid ning volitused oma rolli tõhusaks täitmiseks. Vastavuskontrolli funktsioon peaks vähemalt toimima sõltumatult, sealhulgas peaks kehtima kohustuste asjakohane lahusus. Aruandlusahelad ja kohustuste jaotus peaksid olema selged, täpselt määratletud, sidusad, täitmisele pööratavad ja nõuetekohaselt dokumenteeritud. Dokumentatsiooni tuleks vastavalt vajadusele ajakohastada.
- 34. Varapõhiste tokenite emitendi struktuur ei tohiks takistada juhtorgani suutlikkust teha järelevalvet emitendile või konsolideerimisgrupile (kui asjakohane) avalduvate riskide üle ja nende tõhusat juhtimist ega pädevate asutuste suutlikkust teha tõhusat järelevalvet varapõhiste tokenite emitendi üle.
- 35. Juhtorgan peaks hindama, kas ja kuidas mõjutavad konsolideerimisgrupi olulised muudatused, kui asjakohane (nt uute tütarettevõtjate loomine, ühinemised ja omandamised, konsolideerimisgrupi üksuste müümine või likvideerimine või välised arengud) varapõhiste

⁸ Vt regulatiivne tehniline standard huvide konfliktide kohta vastavalt määruse (EL) 2023/1114 artikli 32 lõikele 5.

tokenite emitendi organisatsiooniraamistiku usaldusväärsust. Puuduste tuvastamisel peaks juhtorgan kiiresti tegema vajalikud kohandused.

4.2 Struktuuri tundmine

36. Juhtorgan peaks tundma ja täielikult mõistma varapõhiste tokenite emitendi juriidilist, organisatsioonilist ja tegevusstruktuuri ning tagama selle kooskõla heakskiidetud äri- ja riskistrateegia ja riskivalmidusega ning selle kaetuse riskijuhtimisraamistikuga.
37. Juhtorgan peaks tagama, et varapõhiste tokenite emitendi struktuur ja grupisisised struktuurid (kui asjakohane) oleksid varapõhiste tokenite emitendi töötajatele, aktsionäridele ning muudele sidusrühmadele ja pädevatele asutustele selged, tõhusad ja läbipaistvad.
38. Juhtorgan peaks suunama varapõhiste tokenite emitendi struktuuri, selle arengut ja piiranguid ning tagama, et struktuur oleks õigustatud ja efektiivne ega oleks põhjendamatult või ebasobivalt keerukas.
39. Struktuuride loomisel peaks juhtorgan neid mõistma, omama ülevaadet nende otstarbest ja seotud konkreetsetest riskidest ning tagama, et need hõlmaksid nõuetekohaseid sisekontrolli funktsioone. Vastavaid struktuure tohib heaks kiita ja alal hoida vaid siis, kui nende otstarve on selgelt määratletud ja mõistetav ning kui juhtorgan on veendunud, et kõik olulised riskid, sh maineriskid, on kindlaks tehtud, kõiki riske saab tõhusalt juhtida ja neist nõuetekohaselt aru anda ning tagatud on efektiivne järelevalve. Mida keerukam ja läbipaistmatum on organisatsiooni- ja tegevusstruktuur ning mida suuremad on riskid, seda intensiivsem peaks olema struktuuri järelevalve.
40. Varapõhiste tokenite emitent peaks oma otsustusprotsessis arvesse võtma tulemusi riskihindamisest, mis korraldati, et teha kindlaks, kas selliseid struktuure saaks kasutada rahapesu ja terrorismi rahastamise või muu finantskuritegevusega seotud eesmärgil, tagamaks, et emitent või sektor ei oleks avatud rahapesu ja terrorismi rahastamise suurele riskile. Selleks peaksid varapõhiste tokenite emitendid arvestama vähemalt järgmist:
 - a. kui suures ulatuses vastab jurisdiktsioon, kus struktuur luuakse, maksustamise läbipaistvust ning rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamist käsitlevatele ELi ja rahvusvahelistele standarditele;
 - b. kui suures ulatuses teenib struktuur ilmset majanduslikku ja õiguspärast eesmärki;
 - c. kui suures ulatuses võidakse struktuuri kasutada tegeliku kasusaaja isiku varjamiseks;
 - d. kui palju annab soov potentsiaalse struktuuri loomiseks alust kahtlusteks;
 - e. kas struktuur võiks takistada varapõhiste tokenite emitendi juhtorgani poolset järelevalvet või vähendada tema suutlikkust seotud riski juhtida; ja

f. kas struktuur komplitseerib pädevate asutuste poolset tõhusat järelevalvet.

41. Mingil juhul ei tohiks varapõhiste tokenite emitendid luua läbipaistmatuid või tarbetult keerukaid struktuure, millel puudub selge majanduslik põhjendus või õiguspärane otstarve, ega struktuure, mis tekitavad kahtlust, et neid võidakse kasutada finantskuritegevusega seotud eesmärgil.
42. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid oma otsused dokumenteerima ning suutma neid pädevatele asutustele põhjendada.
43. Need struktuurid ja tegevused, sealhulgas nende vastavus õigusaktidele ja kutsesstandarditele, tuleks korrapäraselt läbi vaadata. Kui siseauditi funktsioon on olemas, peaks see tegema läbivaatamise riskipõhise lähenemisviisi alusel.

5. Konsolideerimisgrupi organisatsiooniline raamistik

44. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid tagama, et juhtimiskord, -protsessid ja -mehhanismid oleks asjakohasel juhul konsolideerimisgrupi tasandil järjepidevad ja hästi integreeritud. Selleks peaksid varapõhiste tokenite emitendid tagama, et nende tütarettevõtjad, kellele kohaldatakse määrust (EL) 2023/1114, rakendaksid sarnast korda, menetlusi ja mehhanisme, et tagada kindel juhtimiskord konsolideerimisgrupi tasandil. Määruse (EL) 2023/1114 kohaldamisalasse kuuluva varapõhiste tokenite emitendi ja tema tütarettevõtjate pädevad funktsioonid peaksid vajaduse korral omavahel suhtlema ja vahetama andmeid ja teavet.
45. Kuigi poliitikat ja dokumentatsiooni võib kajastada eraldi dokumentides, peaksid varapõhiste tokenite emitendid kaaluma nende koondamist või neile viitamist ühes juhtimisraamistiku dokumendis.

6. Tegevuse edasiandmine⁹

46. Juhtorgan peaks kinnitama varapõhiste tokenite emitendi tegevuse edasiandmise poliitika ning seda korrapäraselt üle vaatama ja ajakohastama, et tagatud oleks asjakohaste muudatuste õigeaegne rakendamine.
47. Tegevuse edasiandmise poliitikas tuleks arvesse võtta tegevuse edasiandmise mõju varapõhiste tokenite emitendi äritegevusele ning avalduvaid riske (nt operatsiooniriski, sh õigus- ja maineriski ning kontsentratsiooniriski).

⁹ Käesolevat osa tuleks lugeda koos käesolevate suuniste punktiga 12.3, kui asjakohane. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid asjakohasel määral tuginema EBA tegevuse edasiandmise suunistele, võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamist.

48. See poliitika peaks sisaldama aruandlus- ja järelevalvekorda, mida rakendatakse alates tegevuse edasiandmise korralduse algusest kuni selle lõppemiseni (sealhulgas nõuetekohase hoolsuse protsess ja riskihindamine, korra juhtimine ja järelevalve, lõpetamine, hädaolukorrad ja väljumisstrateegiad).
49. Funktsioonide edasiandmisel ei saa delegeerida juhtorgani kohustusi. Varapõhiste tokenite emitent vastutab täielikult kõikide tegevuse edasiandmise korras tellitud teenuste ja toimingute ning nendega seotud juhtimisotsuste eest. Sellest tulenevalt tuleks tegevuse edasiandmise poliitikas selgelt määratleda, et tegevuse edasiandmine ei vabasta varapõhiste tokenite emitenti õigus- ja regulatiivkohustustest.
50. Poliitikas tuleks sätestada, et tegevuse edasiandmise korraldus ei tohiks takistada varapõhiste tokenite emitendi tõhusat kohapealset või välist järelevalvet ega kuidagi piirata teenuste ja toimingute järelevalvet. Poliitika peaks hõlmama ka grupisisesid tegevuse edasiandmise kokkuleppeid ja võtma vajaduse korral arvesse grupispetsiifilisi asjaolusid.
51. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid alati säilitama sisu, mitte muutuma riulifirmaks ega fiktiivseks äriühinguks. Selleks peaksid nad:
- täitma alati kõiki tegevusloa tingimusi (sh suuniste 1. jaos esitatud nõue, et juhtorgan peab täitma oma kohustusi tulemuslikult);
 - säilitama selge ja läbipaistva organisatsioonilise raamistiku ja struktuuri, mis võimaldab tagada õigus- ja regulatiivnõuete täitmise, nagu on osutatud 4. jaos;
 - tegema asjakohast järelevalvet ja suutma juhtida oluliste või kriitiliste funktsioonide edasiandmisest tingitud riske, kui edasi on antud sisekontrolli operatiivülesanded; ja
 - omama piisavalt ressursse ja võimekust, et tagada punktide a–c nõuete täitmine.

IV jaotis. Riskikultuur ja hea äritava

7. Riskikultuur

52. Kindel, hoolas ja järjepidev riskikultuur peaks olema varapõhiste tokenite emitentide tõhusa riskijuhtimise põhielement ning võimaldama neil teha usaldusväärseid ja teadlikke otsuseid, mis on kooskõlas nende riskistrateegia ja -valmidusega.
53. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid välja töötama integreeritud ja organisatsiooniülese riskikultuuri, mis põhineb täielikul arusaamisel ja terviklikul käsitusel riskidest, mis neile kaasnevad või võivad kaasneda, sealhulgas ESG-riskid, varade omanike riskid, tururiskid, operatsiooniriskid, rahapesu ja terrorismi finantseerimise riskid, likviidsusriskid ja tagatisvara portfelli investeerimisega seotud riskid, varapõhiste tokenite emitendi enda riskid ja nende juhtimise viis, võttes arvesse emitendi riskitaluvust ning huvide konflikte, mis võivad tekkida krüptoökosüsteemi osalejate omavahelise seotuse tõttu.

54. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid välja töötama riskikultuuri, kasutades poliitikaid, teavitamist ning töötajate koolitamist organisatsiooni tegevuse, strateegia ja riskiprofiili valdkonnas. Teavitustöö ja töötajate koolitamine peaksid kajastama töötajate kohustusi seoses riskide võtmise ja riskijuhtimisega.
55. Töötajad peaks olema täielikult teadlikud riskijuhtimisega seotud kohustustest. Riskijuhtimine ei tohiks piirduda riskispetsialistide või sisekontrolli funktsioonidega. Eelkõige äriinid või -üksused peaksid juhtorgani järelevalve all vastutama riskide igapäevase juhtimise eest kooskõlas emitendi poliitikate, menetluste ja kontrollmeetmetega, arvestades tema riskivalmidust ja riskitaluvust.
56. Tugev riskikultuur peaks muu hulgas hõlmama järgmisi aspekte:
- a. Juhtkonna roll ja eeskuju: juhtorgan peaks vastutama emitendi põhiväärtuste ja ootuste kujundamise ning edastamise eest. Juhtorgani liikmete käitumine peaks kajastama väärtusi. Juhtorgan peaks andma oma panuse põhiväärtuste ja ootuste töötajatele edasiandmise. Töötajad peaksid tegutsema kooskõlas kõigi kohaldatavate õigusaktide ja eeskirjadega ning teatama täheldatud mittevastavusest koheselt asutusesiseselt või -väliselt (nt pädevale asutusele rikkumisest teatamise menetluse kaudu).
 - b. Vastutus: kõigi tasandite asjakohased töötajad peaksid teadma ja mõistma varapõhiste tokenite emitendi põhiväärtusi ning oma konkreetse rolli ulatuses ka asutuse riskivalmidust ja riskitaluvust. Töötajad peaksid olema suutelised täitma oma rolli ning olema teadlikud vastutusest oma tegude eest seoses varapõhiste tokenite emitendi riskikultuuriga.
 - c. Tõhus teabevahetus ja vaidlustamine: nõuetekohane riskikultuur peaks edendama avatud teabevahetust ja tõhusat vaidlustamist, kus otsustusprotsessid toetavad vaadete mitmekesisust, panevad proovile praeguseid tavasid, stimuleerivad töötajate konstruktiivsust ja kriitilisust ning soosivad avatud ja konstruktiivselt kaasavat keskkonda kogu organisatsioonis.
 - d. Stiimulid: asjakohased stiimulid peaksid mängima võtmerolli riskikäitumise kooskõlastamisel varapõhiste tokenite emitendi riskiprofiili ja tema pikaajaliste huvidega, eelkõige oluliste varapõhiste tokenite emitentide puhul.

8. Organisatsiooni väärtused ning tegevusjuhend

57. Juhtorgan peaks töötama välja, võtma vastu, järgima ning edendama kõrgeimaid eetika- ja kutsestandardeid, võttes arvesse varapõhiste tokenite emitendi konkreetseid vajadusi ja eripära, ning tagama vastavate standardite rakendamise (tegevusjuhendi või mõne sarnase vahendi abil). Lisaks peaks juhtorgan teostama standardite töötajate poolse järgimise järelevalvet. Kui asjakohane, võib juhtorgan võtta vastu ja rakendada varapõhiste tokenite

emitendi grupiüleseid standardeid või ühingute või muu asjaomase organisatsiooni väljastatud ühisstandardeid.

58. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid tagama, et töötajaid ei diskrimineeritaks soo, rassi, nahavärvi, etnilise või sotsiaalse päritolu, geneetiliste omaduste, keele, usu või maailmavaate, poliitiliste või muude seisukohtade, rahvusvähemusse kuulumise, vara, sünni, puude, vanuse ega seksuaalse sättumuse alusel.
59. Varapõhiste tokenite emitentide poliitikad peaksid olema sooneutraalsed¹⁰. See hõlmab muu hulgas tasustamist, värbamispoliitikat, karjääriarengut ning järelkasvu tagamist, juurdepääsu koolitustele ning asutusesisest vabadele töökohtadele kandideerimise võimalust. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid tagama võrdsed võimalused¹¹ kõigile töötajatele, olenemata nende soost, sealhulgas seoses karjääriperspektiividega, ning püüdma parandada alaesindatud soo esindatust juhtorganis olevatel ametikohtadel. Oluliste varapõhiste tokenite emitendid peaksid jälgima soolise palgalõhe suundumust.
60. Standardite rakendamise eesmärk peaks olema tugevdada varapõhiste tokenite emitendi kindlat juhtimiskorda ning vähendada emitendile avalduvaid riske (eelkõige operatsiooni- ja maineriski), millel võib trahvide, kohtukulude, pädevate asutuste kehtestatud piirangute, muude rahatrahvide ja kriminaalkaristuste ning tootemargi väärtuse ja investorite kindlustunde kaotamise tõttu olla oluline negatiivne mõju varapõhiste tokenite emitendi kasumlikkusele ja kestlikkusele.
61. Juhtorganil peaksid olema selged ja dokumenteeritud põhimõtted, kuidas neid standardeid tuleb täita. Need põhimõtted peaksid:
- a. tuletama töötajatele meelde, et varapõhiste tokenite emitendi kogu äritegevus peab olema kooskõlas kohaldatavate õigusaktide ja asutuse väärtustega;
 - b. edendama tugeva riskikultuuri abil riskiteadlikkust kooskõlas suuniste IV jaotise 7. jaoga ning kajastama juhtorgani ootusi, et äritegevuses järgitakse varapõhiste tokenite emitendi määratletud riskivalmidust ja riskilimiite ning töötajate vastavaid kohustusi;
 - c. kehtestama põhimõtted ja tooma näiteid, mis on lubatav ja lubamatu käitumine seoses nõuetele mittevastava finantsaruandluse, üleastumiste ning majandus- ja finantskuritegudega (sh pettused, rahapesu, terrorismi rahastamise ja trustidevastase seadusandluse rikkumised, finantssanktsioonid, altkäemaks ja korrupsioon, turu

¹⁰ Vt regulatiivne tehniline standard oluliste varapõhiste tokenite emitentide tasustamise põhimõtete elluviimise korra miinimumsisu kohta kooskõlas määruse (EL) 2023/1114 artikli 45 lõike 7 punktiga a;

¹¹ Vt ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes.

manipuleerimine, kuritahtlik müügitegevus ning tarbijakaitseaduste muud rikkumised, otse või kaudselt toime pandud maksurikkumised);

d. selgitama, et lisaks õigus- ja regulatiivnõuete ning sise-eeskirjade järgimisele oodatakse töötajatelt ausat ja väarikat käitumist ning oma ülesannete oskuslikku ja hoolikat täitmist; ja

e. tagama, et töötajad oleksid teadlikud võimalikest asutusesisestest ja -välistest distsiplinaarmedetest, õiguslikest meetmetest ning sanktsioonidest, mis võivad järgneda üleastumistele ja lubamatule käitumisele.

62. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid tegema vastavate standardite järgimise järelevalvet ning tagama töötajate teadlikkuse (nt asjakohaste koolitustega).

V jaotis. Sisekontrolliraamistik ja -mehhanismid

9. Sisekontrolliraamistik

63. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid edendama ja säilitama kultuuri, mis toetab positiivset hoiakut riskikontrolli suhtes, nõuete järgimist emitendi organisatsioonis ning usaldusväärset ja terviklikku sisekontrolliraamistikku. Selle raamistiku kontekstis peaksid varapõhiste tokenite emitendi äriiiniid vastutama oma tegevuses ettetulevate riskide juhtimise eest ning kehtestama kontrollimeetmed, mille eesmärk on tagada vastavus asutusesisestele ja välisnõuetele. Raamistiku osana peaksid varapõhiste tokenite emitentidel olema alalised ja tõhusad sisekontrolli funktsioonide täitjad, kellel on oma kohustuste täitmiseks asjakohane ja piisav võim, kaal ja juurdepääs juhtorganile, ning riskijuhtimisraamistik. Kui see on I jaotises loetletud kriteeriume arvestades proportsionaalne, peaks varapõhiste tokenite emitentidel olema ka asutusesisene riskijuhtimise ja auditi funktsioon. Igal juhul peaksid varapõhised tokenite emitendid olema kehtestanud asjakohased riskijuhtimise ja auditi põhimõtted ja menetlused.
64. Varapõhiste tokenite emitentide sisekontrolliraamistikke tuleks individuaalselt kohandada, lähtudes tegevuse eripärast, keerukusest ja seotud riskidest ning arvestades konsolideerimisgruppi tervikuna, kui asjakohane. Varapõhiste tokenite emitent peaks korraldama vajaliku teabevahetuse nii, et kõik juhtorganid, äriiiniid ning siseüksused (sh sisekontrolli funktsioonide täitjad) saaksid täita oma ülesandeid.
65. Sisekontrolliraamistik peaks hõlmama kogu organisatsiooni, sh juhtorgani kohustusi ja ülesandeid, ning kõigi äriiiniide ja siseüksuste tegevust, sh sisekontrolli funktsioone, kolmandatest isikutest teenuseosutajate kasutamist ja turustuskanaleid.
66. Varapõhiste tokenite emitendi sisekontrolliraamistik peaks tagama:
- tulemuslikud ja tõhusad toimingud, sealhulgas seoses varapõhiste tokenite väljastamisega;
 - riskide, sh tegevusriskide ja IKT-riskide piisav tuvastamine, mõõtmine ja maandamine kooskõlas määrusega (EL) 2022/2554;
 - asutusesiseselt ja -väliselt jagatava finantsteabe ning muude andmete usaldusväärset;
 - haldus- ja raamatupidamistavade nõuetekohasuse; ja

- e. kooskõla õigusaktide, eeskirjade ja järelevalveliste nõuete ning emitendi sise-eeskirjade, -protsesside, -normide ja -otsustega.

10. Sisekontrolliraamistiku rakendamine

- 67. Juhtorgan on vastutav nii sisekontrolliraamistiku, -protsesside ja -mehhanismide kehtestamise ning nende adekvaatsuse ja tõhususe seire kui ka kõigi äriiinide ja siseüksuste, sealhulgas sisekontrolli funktsioonide täitjate (näiteks vastavuskontrolli, riskijuhtimise ja siseauditi funktsioonide, kui need on loodud) järelevalve teostamise eest. Varapõhiste tokenite emitent peaks kehtestama, alal hoidma ning korrapäraselt ajakohastama kirjalikke sisekontrolli põhimõtteid, -mehhanisme ja -menetlusi, mille juhtorgan heaks kiidab. Kui riskijuhtimise funktsioon puudub, peaks juhtorgan vastutama riskijuhtimise piisavate menetluste ja poliitika kehtestamise, ajakohastamise ja järelevalve eest.
- 68. Varapõhiste tokenite emitendi sisekontrolliraamistikus peaks olema selge, läbipaistev ja dokumenteeritud otsustusprotsess ning selge ülesannete ja volituste jaotus (ka äriiinide, siseüksuste ja sisekontrolli funktsioonide vahel).
- 69. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid vastavad põhimõtted, mehhanismid ja menetlused edastama töötajatele ning neid alati teavitama olulistest muudatustest.
- 70. Sisekontrolli funktsioonid peaksid kontrollima, kas sisekontrolliraamistikus sätestatud põhimõtteid, mehhanisme ja menetlusi rakendatakse nende vastutusalasasse kuuluvates valdkondades nõuetekohaselt.
- 71. Sisekontrolli funktsioonide täitjad peaksid korrapäraselt esitama juhtorganile kirjalikke aruandeid tuvastatud suurte puuduste kohta. Need aruanded peaksid sisaldama iga uue olulise tuvastatud puudusega seotud riske, mõjuanalüüsi, soovitusi ja võetavaid parandusmeetmeid. Juhtorgan peaks sisekontrolli funktsiooni tähelepanekute põhjal tegema õigeaegse ja mõjusa järelkontrolli ning nõudma asjakohaseid parandusmeetmeid. Tuleks kehtestada järelduste ja võetud parandusmeetmete ametliku järelkontrolli protsess.

11. Riskijuhtimisraamistik

- 72. Üldise sisekontrolliraamistiku osana peaks varapõhiste tokenite emitentidel olema organisatsiooniülene terviklik riskijuhtimisraamistik, mis hõlmab kõiki nende ärivaldkondi ja siseüksusi, sealhulgas sisekontrollifunktsioone, ning mis kajastab täielikult kõigi nende riskipositsioonide majanduslikku sisu, sealhulgas riske, mida varapõhiste tokenite emitent endale seab, varade omanikke, operatsiooniriske ning tagatisvara porfellist tulenevaid riske.

73. Riskijuhtimisraamistik peaks võimaldama varapõhiste tokenite emitendil teha täiesti teadlikke otsuseid kõigi riskide kohta, mis talle kaasnevad või võivad kaasneda, sealhulgas IKT-riskid vastavalt määrusele (EL) 2022/2554 (digitaalse tegevuskerksuse määrus)¹² ja punktile 12. Riskijuhtimisraamistik peaks hõlmama kõiki riske, sealhulgas tegelikke riske ja tulevase riske, millega varapõhiste tokenite emitent võib kokku puutuda. Riske tuleks hinnata alt üles ja ülalt alla kõiki äriiline või siseüksusi arvestades, kasutades järjepidevat terminoloogiat ja ühilduvaid meetodeid varapõhiste tokenite emitendi kui terviku jaoks ning ka konsolideeritud tasandil, kui asjakohane. Riskijuhtimisraamistik peaks kajastama kõiki asjakohaseid riske ning piisavat tähelepanu tuleks pöörata nii finantsriskidele kui ka muudele riskidele, sealhulgas kontsentratsiooniriskile, operatsiooniriskile, IKT-riskile, maineriskile, õigusriskile, käitumisriskile ja ESG-riskidele. Samuti tuleks arvesse võtta krediidiriski, tururiski, kontsentratsiooniriski ja tagasivara portfelist tulenevat likviidsusriski.
74. Varapõhiste tokenite emitendi riskijuhtimisraamistik peaks hõlmama põhimõtteid, menetlusi, riskilimite ja riskikontrolle, mis võimaldavad äriilini, siseüksuse, organisatsiooni ja konsolideerimisgrupi tasandil riske adekvaatselt, õigeaegselt ja pidevalt tuvastada, mõõta või hinnata, jälgida, juhtida ja maandada ning neist teatada, kui asjakohane.
75. Varapõhiste tokenite emitendi riskijuhtimisraamistik peaks sisaldama erisuuniseid riskistrateegiate rakendamise kohta. Asjakohasel juhul tuleks nende suunistega kehtestada ja alal hoida asutusesisesed limiidid, mis on kooskõlas emitendi riskivalmidusega ning proportsionaalsed tema usaldusväärse toimimise, majandusliku tugevuse, kapitalibaasi ja strateegiliste eesmärkidega. Varapõhiste tokenite emitendi riskiprofiil peaks olema kehtestatud limiitidega piiratud. Riskijuhtimisraamistikus tuleks määratleda protsess, mis tagab riskilimiitide rikkumise korral neist teavitamise, nende käsitlemise ja asjakohase järelkontrollimenetluse.
76. Riskijuhtimisraamistikule peaks kehtima sõltumatu sisekontroll, näiteks siseauditi funktsiooni poolt, ning seda tuleks regulaarselt ümber hinnata varapõhiste tokenite emitendi riskitaluvuse ja riskivalmiduse alusel.
77. Kehtestada tuleks korrapärased ja läbipaistvad aruandlusmehhanismid, et varapõhiste tokenite emitendi juhtorgan ja kõik asjakohased üksused saaksid aruanded õigel ajal, et need oleksid õiged, täpsed, arusaadavad ja sisukad ning et kõik osalejad saaksid jagada asjakohast teavet riskide kindlakstegemise, mõõtmise või hindamise ning seire ja juhtimise kohta. Aruandlusraamistik peaks olema täpselt määratletud ja dokumenteeritud.
78. Riskide ja riskistrateegia teabe tõhus edastamine ning riskiteadlikkus on kriitilise tähtsusega kogu riskijuhtimise protsessi (sh läbivaatus- ja otsustusprotsesside) seisukohast ning aitab vältida otsuseid, mis võiksid kogemata riski suurendada. Tõhus riskidest teatamine hõlmab riskistrateegia ja asjakohaste riskiandmete usaldusväärset sisekaalutlemist ja nendest

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2554, mis käsitleb finantssektori digitaalset tegevuskerksust: [Euroopa Liidu Väljaannete Talitus \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32022R2554)

teatamist nii horisontaalselt varapõhiste tokenite emitendi organisatsioonis kui ka juhtimisahelas üles ja alla.

12. Operatsiooniriski juhtimine ja tegevuskerksus

79. Varapõhiste tokenite emitendil peaks olema asjakohane operatsiooniriski juhtimise raamistik ja tegevuskerksuse raamistik. See hõlmab tõhusaid põhimõtteid ja protsesse, et:

- a. õigeaegselt tuvastada, hinnata, seirata, teavitada ja maandada operatsiooniriski; ja
- b. tuvastada ohud ja võimalikud tõrked ning kaitsta end nende eest, reageerida tegevushäiretele, nendega kohaneda, neist taastuda ja õppida, et minimeerida nende mõju kriitiliste või oluliste funktsioonide täitmisele¹³.

80. Varapõhiste tokenite emitendi juhtorgan peaks riskijuhtimisraamistiku osana heaks kiitma operatsiooniriski ja tegevuskerksuse juhtimise strateegiad, põhimõtted ja protsessid, sealhulgas operatsiooniriski raamistiku riskivalmiduse ja kriitiliste või oluliste funktsioonide häirete riskitaluvuse¹⁴. Need strateegiad, põhimõtted ja protsessid tuleks korrapäraselt läbi vaadata ja neid vajaduse korral ajakohastada.

81. Juhtorgan tagab, et neid põhimõtteid ja protsesse rakendatakse tõhusalt, need on täielikult integreeritud varapõhiste tokenite emitendi üldisesse riskijuhtimisraamistikku, sealhulgas kolmandate isikute kasutamisega seotud risk, ning neist teavitatakse tõhusalt asjaomaseid töötajaid.

82. Varapõhiste tokenite emitent peaks selgelt määrama vastutused operatsiooniriski ja tegevuskerksuse hindamis- ja juhtimissüsteemi eest.

83. Varapõhiste tokenite emitent peaks tuvastama enda kokkupuute operatsiooniriskiga, jälgima asjakohaseid operatsiooniriski andmeid, sealhulgas olulise kahju andmeid, ja tegema stsenaariumianalüüsi.

84. Varapõhiste tokenite emitent peaks tuvastama oma kriitilised toimingud kooskõlas tegevuskerksuse lähenemisviisiga ning kaardistama inimesed, tehnoloogiad, protsessid, andmed, rajatised, kolmandad isikud, sh grupisisesed üksused, ning nendevahelised seosed ja vastastikused sõltuvused, mis on vajalikud kriitiliste või oluliste funktsioonide täitmiseks tavapärasel olukorras ja häirete korral.

85. Operatsiooniriski ja tegevuskerksuse juhtimise raamistikku peaksid korrapäraselt kontrollima sise- või välisaudiitorid, kellel on selliste kontrollide läbiviimiseks vajalikud teadmised. Operatsiooniriski juhtimise raamistik ja tegevuskerksuse raamistik peaksid olema varustatud

¹³ BCBS Principles for Operational Resilience, March 2021, <https://www.bis.org/bcbs/publ/d516.pdf>

¹⁴ Häiretaluvus on mis tahes liiki operatsiooniriskist tuleneva häire tase, mida emitent on valmis aktsepteerima, arvestades eri raskusastmetega, ent tõenäolisi stsenaariume.

piisavate ja sobivate inim- ja tehniliste ressurssidega. Varapõhiste tokenite emitendi operatsiooniriski hindamise süsteem ja tegevuskerksuse raamistik peaksid olema täielikult integreeritud emitendi riskijuhtimisraamistikku.

86. Rakendada tuleks juhtorganile teatamise süsteem, millega nähakse ette varapõhiste tokenite emitendi asjakohaste funktsioonide nõuetekohased operatsiooniriski ja tegevuskerksuse aruanded. Varapõhiste tokenite emitent peaks olema kehtestanud menetlused, et asjakohasel juhul viivitamata võtta asjakohaseid meetmeid.
87. Varapõhiste tokenite emitent peaks tuvastama ja hindama varapõhiste tokenite emitendile omase tegevuse, protsesside ja süsteemide operatsiooniriski, et tagada sellega kaasnevate riskide hea mõistmine.
88. Võttes arvesse proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamist käsitlevat I jaotist, peaks varapõhiste tokenite emitent tuvastama, analüüsima ja mõõtma eri stsenaariume, sealhulgas väikese tõenäosuse ja suure raskusastmega juhtumid, millest mõni võib põhjustada operatsiooniriskist tulenevat suurt kahju. Stsenaariumianalüüsi sisendandmeteks on asjakohased asutusesised ja -välised kahjuandmed, enesehindamistest saadud teave, eksperdiarvamused, sisekontrolliraamistik, tulevikku suunatud parameetrid, algpõhjuste analüüsid ja protsessiraamistik, kui asjakohane. Stsenaariumianalüüsi protsessi tuleks kasutada võimalike sündmuste tagajärgede kogumi väljatöötamiseks, sealhulgas mõju hindamiseks riskijuhtimise eesmärgil, et täiendada varasematel andmetel või praegustel riskihinnangutel põhinevaid muid vahendeid.
89. Võttes arvesse I jaotist, võivad varapõhiste tokenite emitendid kasutada kvalitatiivse riskianalüüsi meetodeid, samas kui oluliste varapõhiste tokenite emitendid peaksid kasutama keerukamaid meetodeid (sh kasutama stsenaariumianalüüsis asutusesiseid ja -väliseid kahjuandmeid, kui need on kättesaadavad).

12.1 Uute toodete, süsteemide ja protsesside heakskiitmine

90. Varapõhiste tokenite emitent peaks olema kehtestanud uute toodete, protsesside ja süsteemide hindamise ja heakskiitmise põhimõtted ja menetlused, sealhulgas uute varapõhiste tokenite väljastamise ning seonduvate protsesside ja süsteemide kohta.
91. Heakskiitmisprotsessis tuleks uute toodete väljastamisel ning uute protsesside ja süsteemide rakendamisel võtta arvesse kõiki riske, sealhulgas õigus- ja IKT-riske, ning see peaks hõlmama inimete, protsesside, süsteemide ja välissündmustega seotud riske.
92. Heakskiitmisprotsessis tuleks arvesse võtta ka mõju kriitiliste või oluliste funktsioonide täitmisele ning nende omavahelisele seotusele ja vastastikusele sõltuvusele, samuti muudatusi varapõhiste tokenite emitentide operatsiooniriski profiilis, sealhulgas olemasolevate toodete või tegevustega seotud riskide muudatusi, vajalikke sisekontrolle, riskijuhtimisprotsesse ja riskimaandust.

93. Varapõhiste tokenite emitent peaks tagama uute toodete, süsteemide ja protsessidega seotud riskide arengu hindamise ajas kogu toote, tegevuse või teenuse elutsükli jooksul.
94. Varapõhiste tokenite emitentidel peaks olema V jaotise kohane tugev sisekontrollisüsteem ka seoses uute toodete, protsesside ja süsteemidega, et tagada emitendi tõhus ja tulemuslik tegevus, kaitsta tagatisvara portfelli, esitada usaldusväärset teavet ning täita asjakohaseid õigusnorme ja eeskirju.

12.2 IKT-riskijuhtimine

95. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid kehtestama IKT-riskide juhtimise raamistiku kooskõlas määruse (EL) 2022/2554 nõuetega. Sellega seoses peaks varapõhiste tokenite emitentidel olema sisemine juhtimis- ja kontrolliraamistik, mis tagab IKT-riskide tõhusa ja usaldusväärse juhtimise, et saavutada digitaalse tegevuskerksuse kõrge tase.¹⁵

12.3 Kokkulepped kolmandate isikutega tagatisvara portfelli haldamise, tagatisvara portfelli investeerimise, tagatisvara portfelli hoidmise või varapõhiste tokenite avalikkusele jaotamise kohta

96. Varapõhiste tokenite emitendi juhtorgan, kes on sõlminud kokkulepped kolmandate isikutega tagatisvara portfelli haldamiseks, tagatisvara portfelli investeerimiseks, tagatisvara portfelli hoidmiseks või vajaduse korral varapõhiste tokenite avalikkusele jaotamiseks või kavatses sõlmida selliseid kokkuleppeid, peaks heaks kiitma, korrapäraselt läbi vaatama ja ajakohastama poliitika, mis käsitleb nende kolmandate isikute tegevuskerksuse nõudeid, ning tagama nende rakendamise individuaalselt ja kogu konsolideerimisgrupi tasandil, kui asjakohane.
97. See poliitika peaks sisaldama nende kolmandate isikutega sõlmitud kokkulepete elutsükli põhietappe ning kolmandate isikute kasutamisega seotud põhimõtteid, kohustusi ja protsesse. Täpsemalt peaks poliitika käsitlema vähemalt järgmist:
 - a. juhtorgani kohustused, sh vajaduse korral tema osalemine otsustusprotsessis;
 - b. äriiinide, sisekontrolli funktsioonide ja teiste isikute kaasatus selles kokkuleppes;
 - c. kolmandate isikute kokkulepete kavandamine ja struktureerimine, sh kolmandate isikute kasutamisega seotud tegevusnõuete määratlemine;
 - d. riskide tuvastamine, hindamine ja juhtimine kooskõlas 11. jaoga;
 - e. võimalike kolmandate isikute hoolsuskohustuse kontrollimine;

¹⁵ Vt määrus (EL) 2022/2554, ELT L 333, 27.12.2022, lk 1–79.

- f. huvide konfliktide tuvastamise, ennetamise, haldamise ja avalikustamise põhimõtted ja menetlused kooskõlas määruse (EL) 2023/1114 artikliga 32;
 - g. talitluspidevuse ja väljumisstrateegiate kavandamine, et tagada varapõhiste tokenite emitendi talitluspidevus juhul, kui kolmanda isiku üksuses tekib rike või häire, mis mõjutab kriitilisi toiminguid. Varapõhiste tokenite emitent peaks hindama oma talitluspidevus- ja väljumiskavasid ning hindama kriitiliste toimingute teostamiseks kasutatava kolmanda isiku asendatavust ja muid sobivaid alternatiive, mis võivad hõlbustada tegevuskerksust kolmanda isiku üksuse tegevuse katkestuse korral, näiteks tegevuse asutusse tagasitoomine;
 - h. tegevuse edasiandmise uute kokkulepete heakskiitmise kord;
 - i. selliste kokkulepete rakendamine, järelevalve ja juhtimine, sealhulgas kolmandate isikute üksuste tulemuslikkuse pidev hindamine, tagamaks, et suhe jääks varapõhiste tokenite emitendi riskivalmiduse ja -taluvuse piiresse kriitiliste toimingute ja peamiste äriliinide häirete korral;
 - j. kolmanda isiku poolsetest kokkuleppe muudatustest teavitamise ja neile reageerimise kord;
 - k. õigus- ja regulatiivnõuetele vastavuse sõltumatu kontrollimine ja auditeerimine;
 - l. kolmandate isikutega sõlmitud kokkulepete pikendamise protsessid;
 - m. dokumenteerimine ja andmete säilitamine; ja
 - n. väljumisstrateegia ja lõpetamisprotsess, sh nõue, et iga kolmanda isikuga sõlmitud kokkuleppe jaoks oleks olemas kirjalik väljumiskava, kui selline väljumine on võimalik, arvestades teenuse võimalike katkestustega või kokkuleppe ootamatu lõpetamisega.
98. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid hindama kolmandate isikutega sõlmitud kokkulepete võimalikku mõju oma operatsiooniriskile ja tegevuskerksusele kooskõlas punktiga 12 ning võtma hindamistulemusi arvesse, kui nad otsustavad, kas funktsiooni peaks täitma kolmas isik, ning võtma enne selliste kokkulepete sõlmimist asjakohaseid meetmeid, et vältida põhjendamatuid täiendavaid operatsiooniriske.
99. Riskihinnangus peaks varapõhiste tokenite emitent võtma arvesse ka kavandatava kokkuleppe eeldatavat kasu ja kulusid, sealhulgas kaaluma kõiki riske, mida saab vähendada või paremini juhtida, võrreldes kavandatava kokkuleppe tulemusel tekkivate riskidega, võttes arvesse vähemalt emitendi enda ja teenuseosutaja rakendatud meetmeid nende riskide juhtimiseks ja maandamiseks.

100. Riskihindamise läbiviimisel enne kolmanda isikuga kokkuleppe sõlmimist ja kolmanda isikust tegevuse tulemuslikkuse pideva jälgimise ajal peaks varapõhiste tokenite emitent tegema vähemalt järgmist:
- a. tuvastama ja liigitama asjaomased funktsioonid ning seotud andmed ja süsteemid tundlikkuse, kriitilisuse ja nõutavate turbemeetmete alusel;
 - b. tegema kokkuleppe aluseks olevate funktsioonide ning seotud andmete ja süsteemide põhjaliku riskianalüüsi, käsitledes võimalikke riske, eriti operatsiooniriske (sh tegevuse edasiandmine, õigus-, IKT-, vastavus- ja maineriskid) ja järelevalve piiranguid riikides, kus neid teenuseid osutatakse või hakatakse osutama;
 - c. kaaluda geograafilist sõltuvust ja seonduvate riskide juhtimist. Need riskid võivad olla seotud majandusliku, rahalise, poliitilise, õigusliku ja regulatiivse keskkonnaga jurisdiktsiooni(de)s, kus asjaomast teenust osutatakse.
101. Enne kolmanda isikuga kokkuleppe sõlmimist ja riskide, sealhulgas operatsiooniriskide ja vastaspoole riski arvesse võtmist peaksid varapõhiste tokenite emitendid oma valiku- ja hindamisprotsessis tagama, et kolmas isik on sobiv.
102. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid jälgima, et kolmandal isikul oleks funktsiooni ning muude lepingujärgsete kohustuste usaldusväärseks ja professionaalseks täitmiseks piisavalt hea maine, sobivad ja piisavad võimed, teadmised, võimekus, ressursid (nt inimesed, IT ja raha), organisatsiooniline ülesehitus ja (kui asjakohane) nõutavad regulatiivsed tegevusload või registreeringud.
103. Lisategurid, millega tuleks potentsiaalse kolmanda isikuga seotud hoolsuskohustuse hindamisel arvestada, on muu hulgas järgmised:
- a. tema ärimudel, olemus, ulatus, keerukus, finantsseisund, omanikud ja grupi ülesehitus;
 - b. pikaajalised suhted kolmandate isikutega, keda on juba hinnatud ja kes juba osutavad varapõhiste tokenite emitendile teenuseid;
 - c. teenuse ja teenuseosutaja asendatavuse tase, sealhulgas võimalus taganeda kolmanda isikuga sõlmitud kokkuleppest ja valida teine teenuseosutaja või tuua kriitiline teenus asutusse tagasi või sellise asendamise võimalik mõju varapõhiste tokenite emitendi olulisele tegevusele;
 - d. kas pädevad asutused teostavad kolmanda isiku üle järelevalvet.
104. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid tagama, et kolmas isik tegutseks kooskõlas nende väärtuste ja käitumisjuhendiga.

105. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid alati tagama, et kolmas isik, keda nad kasutavad varapõhiste tokenite avalikkusele jaotamiseks, järgiks menetlusi, mis tagavad rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega seotud kohustuste täitmise vastavalt direktiivile (EL) 2015/849 ja (kui asjakohane) määrusele (EL) 2023/1113, mis käsitleb rahaülekannetes ja teatavates krüptovaraülekannetes edastatavat teavet. Kolmas isik peaks oma sisekontrollisüsteemides tagama pideva vastavuse direktiivi (EL) 2015/849 ja (kui asjakohane) määruse (EL) 2023/1113 (mis käsitleb rahaülekannetes ja teatavates krüptovaraülekannetes edastatavat teavet) kohastele rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kohustustele.

13. Sisekontrolli funktsioonid

106. Sisekontrolli funktsioonid peaksid hõlmama tõhusat ja püsivat vastavuskontrolli sisefunktsiooni ning arvestama asjakohaselt ja proportsionaalselt I jaotises loetletud kriteeriume, riskijuhtimise funktsiooni ja siseauditi funktsiooni. Kui varapõhiste tokenite emitendid ei loo ega oma riskijuhtimise funktsiooni ja siseauditi funktsiooni, peaksid nad suutma nõudmisel tõendada, et sisekontrolliraamistiku jaoks vastu võetud ja rakendatud poliitika ja menetluste abil saavutatakse tõhusalt sama tulemus kui V jaotises sätestatud suunistega.

107. Oluliste varapõhiste tokenite emitente julgustatakse looma riskijuhtimise ja auditi sisefunktsioonid. Kui varapõhiste tokenite emitent ei ole loonud riskijuhtimise või auditi sisefunktsiooni, vastutab käesolevate suuniste kohaselt nende funktsioonide täitmise eest juhtorgan, kes võib delegeerida tegevusülesanded asutusesiseselt või -väliselt kolmandast isikust teenuseosutajale, nt tegevuse edasiandmise lepingu kujul¹⁶.

13.1 Sisekontrolli funktsioonide juhid

108. Sisekontrolli funktsioonide juhid tuleks ametisse määrata asjakohasel hierarhiatasemel, mis annab kontrollifunktsiooni juhile kohustuste täitmiseks asjakohase võimu ja kaalu. Selles kontekstis peaksid vastavuskontrolli juht ning olemasolu korral riskijuhtimise ja siseauditi funktsioonide juhid andma aru juhtorganile ja olema juhtorgani ees otseselt vastutavad ning juhtorgan peaks vaatama üle nende töötulemused.

109. Vajaduse korral peaks sisekontrolli funktsioonide juhtidel olema otsese juurdepääsu ja vahetu aruandluse võimalus järelevalve funktsiooni täitvale juhtorganile, et osutada probleemidele ja hoiatada järelevalve funktsiooni, kui varapõhiste tokenite emitenti ohustavad või võivad ohustada teatud suundumused. Seejuures peaksid sisekontrolli funktsioonide juhid saama siiski kasutada aruandmiseks ka tavapäraseid aruandlusahelaid.

¹⁶ Nõuetele vastavuse tagamisega seotud tegevusülesannete edasiandmine võib siiski olla võimalik.

110. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid olema kehtestanud dokumenteeritud protsessid sisekontrolli funktsiooni juhi ametisse määramiseks ja tema volituste tühistamiseks. Igal juhul ei tohiks sisekontrolli funktsioonide juhte tagasi kutsuda ilma järelevalve funktsiooni täitva juhtorgani eelneva nõusolekuta.

13.2 Sisekontrolli funktsioonide sõltumatus

111. Et sisekontrolli funktsioone saaks pidada sõltumatuks, peaksid olema täidetud järgmised tingimused:

- a. nende töötajad ei täida operatiivülesandeid, mis kuuluvad sisekontrolli funktsioonide järelevalve ja kontrolli alla, v.a kui tõendatakse, et I jaotises proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamiseks loetletud kriteeriume silmas pidades on sisekontrolli funktsioonid jätkuvalt tõhusad; sel juhul peaks varapõhiste tokenite emitendid hindama, kas nende sisekontrolli funktsioonide tõhusus on ohus;
- b. sisekontrolli funktsioonid peaksid olema organisatsiooniliselt eraldatud tegevusest, mida nad on määratud jälgima ja kontrollima;
- c. sisekontrolli funktsioonide töötajate tasustamine ei tohiks olla seotud selle tegevuse tulemuslikkusega, mida sisekontrolli funktsioon jälgib ja kontrollib, ning see ei tohiks ka muul viisil nende objektiivsust ohustada¹⁷.

13.3 Sisekontrolli funktsioonide ressursid

112. Sisekontrolli funktsioonide käsutuses peaksid olema piisavad ressursid. Arvestades I jaotises sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamist, peaks neil olema piisav arv kvalifitseeritud töötajaid, kel on vajalikud oskused, teadmised ja asjatundlikkus. Töötajate kvalifikatsioon peaks olema järjepidevalt tagatud ja töötajatele tuleks vastavalt vajadusele pakkuda asjakohaseid koolitusi.

113. Sisekontrolli funktsioonidel peaksid olema asjakohased IKT-süsteemid, nende käsutuses peaks olema vastav tugi ning neil peaks olema juurdepääs kohustuste täitmiseks vajalikule asutusesisesele ja välisele teabele. Sisekontrolli funktsioonidel peaks olema juurdepääs vajalikule teabele kõigi äriiinide ja vastavate riskantsete tütarettevõtjate kohta, eeskätt kui need võivad põhjustada varapõhiste tokenite emitendile olulisi riske.

¹⁷ Vt ka EBA suunised usaldusväärse tasustamispoliitika kohta aadressil <https://www.eba.europa.eu/regulation-and-policy/remuneration/guidelines-on-sound-remuneration-policies>.

14. Riskijuhtimise funktsioon

114. Kui riskijuhtimise funktsioon on loodud, peaks see hõlmama kogu varapõhiste tokenite emitendi organisatsiooni. Riskijuhtimise funktsioonil peaks I jaotises loetletud proportsionaalsuse kriteeriumeid arvesse võttes olema piisavalt võimu, kaalu ja vahendeid 11. jaos täpsustatud riskipoliitika ja riskijuhtimisraamistiku rakendamiseks.
115. Riskijuhtimise funktsioonil peaks vajaduse korral olema otsene juurdepääs järelevalvefunktsiooni täitvale juhtorganile, kui see on olemas.
116. Riskijuhtimise funktsioonil peaks olema juurdepääs kõigile äriiinidele ja muudele siseüksustele, mis võivad tekitada riske.
117. Riskijuhtimise funktsiooni töötajatel peaksid olema piisavad teadmised, oskused ja asjatundlikkus riskijuhtimistehnikate ja -menetluste ning turgude ja toodete alal ning neile tuleks võimaldada regulaarseid koolitusi.
118. Riskijuhtimise funktsioon peaks olema varapõhiste tokenite emitendi organisatsiooni keskne üksus, mis on üles ehitatud nii, et see saaks rakendada riskipoliitikat ja hallata riskijuhtimisraamistikku. Riskijuhtimise funktsioonil peaks olema põhiroll tagamisel, et varapõhiste tokenite emitent oleks kehtestatud tõhusad riskijuhtimisprotsessid. Riskijuhtimise funktsioon peaks olema aktiivselt kaasatud kõigisse olulistesse riskijuhtimisotsustesse. Kui asjakohane, peaks konsolideerimisgrupis liidu emaettevõtja riskijuhtimise funktsiooni täitja suutma anda kogu konsolideerimisgruppi hõlmava tervikliku ülevaate kõigist riskidest ja tagada riskistrateegia järgimise.
119. Riskijuhtimise funktsioon peaks esitama asjakohase sõltumatu teabe, analüüsid ja eksperdi hinnangud riskipositsioonide kohta, andma nõu äriiinide või siseüksuste tehtud ettepanekute ja riskidega seotud otsuste kohta ning teatama juhtorganile, kas need on kooskõlas varapõhiste tokenite emitendi riskiprofiiliga. Riskijuhtimise funktsioon võib anda soovitusi riskijuhtimisraamistiku täiustuste kohta ning pakkuda välja parandusmeetmeid riskipoliitika, -menetluste ja -limiitide rikkumiste kõrvaldamiseks.

14.1 Riskijuhtimise funktsiooni roll riskistrateegias ja -otsustes

120. Riskijuhtimise funktsiooni osalemine otsustusprotsessides peaks tagama asjakohase riskiteguritega arvestamise. Tehtud otsuste eest peaksid siiski vastutama äri- ja siseüksused ning lõppkokkuvõttes juhtorgan.

14.2 Riskijuhtimise funktsiooni roll olulistes muudatustes

121. Enne toodete, protsesside või süsteemidega seotud olulisi muudatusi käsitlevate otsuste või erandlike tehingute tegemist tuleks hinnata riskijuhtimise funktsiooni osalusel selliste muudatuste mõju varapõhiste tokenite emitendile ning vastavad tulemused tuleks edastada enne otsuse tegemist juhtorganile.
122. Riskijuhtimise funktsioon peaks hindama, kuidas tuvastatud riskid võivad mõjutada varapõhiste tokenite emitendi suutlikkust juhtida oma riskiprofiili ja tagatisvara portfelliga seotud riske.

14.3 Riskijuhtimise funktsiooni roll riskide tuvastamisel, mõõtmisel, hindamisel, juhtimisel, maandamisel, jälgimisel ja aruandluses

123. Riskijuhtimise funktsioon peaks tagama piisava riskijuhtimisraamistiku olemasolu ning kõigi riskide tuvastamise, hindamise, mõõtmise, jälgimise ja juhtimise ning neist varapõhiste tokenite emitendi asjakohaseid üksusi nõuetekohase teavitama.
124. Riskijuhtimise funktsioon peaks tagama, et riskide tuvastamine ja hindamine ei tugineks üksnes kvantitatiivsetele andmetele või mudeliväljunditele, ning arvestama ka kvalitatiivseid meetodeid. Riskijuhtimise funktsioon peaks teavitama juhtorganit riskide kvantifitseerimise vahendites ja meetodites, sealhulgas riskimudelites ja -analüüsis kasutatud eeldustest ja võimalikest puudustest.
125. Riskijuhtimise funktsioon peaks tagama, et tehingud seotud pooltega vaadatakse läbi, tuvastatakse neist varapõhiste tokenite emitendile tulenevad riskid ja neid riske hinnatakse adekvaatselt.
126. Riskijuhtimise funktsioon peaks tagama, et äri- või siseüksused seiravad tõhusalt kõiki tuvastatud riske.
127. Riskijuhtimise funktsioon peaks korrapäraselt jälgima varapõhiste tokenite emitendi tegelikku riskiprofiili ning kontrollima seda emitendi strateegiliste eesmärkide ja riskivalmiduse seisukohalt, et juhtimisfunktsiooni täitev juhtorgan saaks teha otsuseid ning järelevalve funktsiooni täitev juhtorgan saaks neid kontrollida.
128. Riskijuhtimise funktsioon peaks analüüsima suundumusi ning tuvastama muutuvatest oludest ja tingimustest tulenevaid uusi või suurenevaid riske. Samuti peaks ta korrapäraselt üle vaatama tegelikud riskitulemused, võrreldes neid varasemate hinnangutega (st järelkatsetega), et hinnata ja parandada riskijuhtimismeetodite ja -protsessi täpsust ja tõhusust.
129. Riskijuhtimise funktsioon peaks hindama võimalikke riskimaandamise viise. Juhtorganile edastatav aruandlus peaks sisaldama kavandatavaid asjakohaseid riskimaandusmeetmeid.

14.4 Riskijuhtimise funktsiooni roll seoses riskivalmiduse ja -limiitidega

130. Riskijuhtimise funktsioon peaks sõltumatult hindama riskivalmiduse või -piiride rikkumisi. Riskijuhtimise funktsioon peaks teavitama asjassepuutuvaid äri- või siseüksuseid ja juhtorganit ning andma soovitusi võimalike parandusmeetmete kohta. Riskijuhtimise funktsioon peaks andma aru järelevalve funktsiooni täitvale juhtorganile, kui rikkumine on oluline, ilma et see piiraks riskijuhtimise funktsiooni kohustust anda aru teistele asutusesisestele funktsioonidele.
131. Riskijuhtimise funktsioon peaks tagama, et tema soovitusel alusel tehakse asjakohasel tasandil otsus, mida vastavad äriüksused järgivad ning millest teavitatakse nõuetekohaselt juhtorganit ja riskikomiteed, kui see on asutatud.

14.5 Riskijuhtimise funktsiooni juht

132. Kui see ametikoht on olemas, peaks riskijuhtimise funktsiooni juht vastutama põhjaliku ja arusaadava riskiteabe esitamise ning juhtorgani nõustamise eest, võimaldades juhtorganil mõista varapõhiste tokenite emitendi üldist riskiprofiili. Kui iseseisvat funktsiooni ei ole asutatud, on riskijuhtimise funktsiooni juhi kohustused töötajatel, kellele on usaldatud riskijuhtimise menetluste rakendamine, või otse juhtorgani liikmetel.
133. Riskijuhtimise funktsiooni juhil peaks olema piisavalt asjatundlikkust, iseseisvust ja volitusi, et vaidlustada otsuseid, mis mõjutavad varapõhiste tokenite emitendi riskipositsiooni. Kui riskijuhtimise funktsiooni juht ei ole juhtorgani liige, peaksid varapõhiste tokenite emitendid I jaotises sätestatud proportsionaalsuse põhimõtet arvestades määrama ametisse riskijuhtimise funktsiooni sõltumatu juhi, kellel ei ole muude funktsioonidega seotud vastutust ning kes allub vahetult juhtorganile. Kui I jaotises käsitletud proportsionaalsuse põhimõtet arvestades ei ole proportsionaalne ametisse määrata üksnes riskijuhtimise funktsiooni juhi rolli täitvat isikut, võib selle funktsiooni kombineerida vastavuskontrolli funktsiooni juhi ametikohaga või määrata ülesannete täitjaks muu kõrgema astme töötaja, kui kombineeritavate funktsioonide vahel puudub huvide konflikt. Igal juhul peaks vastaval isikul olema piisavalt võimu, kaalu ja sõltumatust (nt juriidilise üksuse juht).
134. Riskijuhtimise funktsiooni juht peaks olema suuteline vaidlustama emitendi juhtkonna ja juhtorgani võetud otsuseid ning vastuväidete alused tuleks ametlikult dokumenteerida. Kui varapõhiste tokenite emitent soovib anda riskijuhtimise funktsiooni juhile vetoõiguse juhtorganist madalama tasandi otsuste suhtes (nt krediidi- või investeerimisotsus või limiidi kehtestamine), tuleks määrata vastava vetoõiguse ulatus, eskalatsiooni- või apellatsioonimenetlus ning see, kuidas juhtorgan kaasatakse.

135. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid kehtestama tugevdatud menetlused selliste otsuste heakskiitmiseks, mille suhtes riskijuhtimise funktsiooni juht on avaldanud negatiivset arvamust. Järelevalvefunktsiooni täites peaks juhtorganil olema võimalik suhelda riskijuhtimise funktsiooni juhiga otse peamistes riskiküsimustes, sealhulgas arengutes, mis võivad olla vastuolus varapõhiste tokenite emitendi riskistrateegia ja -valmidusega, ning riskijuhtimise funktsiooni juht peaks saama olulistest probleemidest juhtimisfunktsiooni täitvale juhtorganile otse teatada.

15. Vastavuskontrolli funktsioon

136. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid nõuetele vastavuse riskide juhtimiseks asutama alalise ja tõhusa vastavuskontrolli funktsiooni ning nimetama ametisse kogu asutuses selle funktsiooni eest vastutava isiku (vastavuskontrolli ametniku).

137. Vastavuskontrolli ametniku rolli, arvestades I jaotises sätestatud proportsionaalsuse põhimõtet, võib kombineerida riskijuhtimise funktsiooni juhiga või juhul, kui ei ole proportsionaalne määrata ainult seda funktsiooni täitev isik, võib ülesannet täita muu kõrgem isik (nt õigusüksuse juhataja), kui täidetavate ülesannete vahel puudub huvide konflikt.

138. Vastavuskontrolli funktsiooni töötajatel peaksid olema piisavad teadmised, oskused ja asjatundlikkus vastavuskontrolli ja asjaomaste menetluste alal ning töötajatele tuleks võimaldada regulaarseid koolitusi.

139. Järelevalve funktsiooni täitev juhtorgan peaks teostama nõuetekohaselt dokumenteeritud vastavuskontrolli põhimõtete rakendamise järelevalvet ning need põhimõtted tuleks teha teatavaks kõigile töötajatele. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid kehtestama protsessi, et hinnata korrapäraselt muudatusi oma tegevust reguleerivates õigusaktides ja eeskirjades.

140. Vastavuskontrolli funktsioon peaks nõustama juhtorganit seoses meetmetega, mis tuleks võtta asjakohastele õigusaktidele, eeskirjadele, määrustele ja standarditele vastavuse tagamiseks, ning hindama õigusliku või regulatiivkeskkonna mis tahes muudatuste võimalikku mõju varapõhiste tokenite emitendi tegevusele ja vastavuskontrolli raamistikule.

141. Vastavuskontrolli funktsioon peaks tagama, et vastavusseireks kasutatakse struktureeritud ja täpselt määratletud vastavusseireprogrammi, ning hoolitsema vastavuskontrolli põhimõtete järgimise eest. Vastavuskontrolli funktsioon peaks juhtorganile aru andma ja suhtlema asjakohaselt riskijuhtimise funktsiooniga seoses varapõhiste tokenite emitendi nõuetele vastavusega seotud riski ja selle juhtimisega. Vastavuskontrolli funktsioon ja riskijuhtimise funktsioon peaksid oma ülesannete täitmiseks tegema koostööd ning vahetama asjakohast teavet. Juhtorgan ja riskijuhtimise funktsioon peaksid vastavuskontrolli funktsiooni järeldusi otsuste tegemisel arvesse võtma.

142. Varapõhiste tokenite emitendid peaksid rakendama piisavaid meetmeid asutusesisese ja -välise tegevuse vastu, mis võib soodustada või võimaldada pettust, rahapesu või terrorismi rahastamist või muud finantskuritegevust või korra rikkumist (nt sisemenetluste rikkumised, limiitide ületamised).

16. Siseauditi funktsioon

143. Siseauditi funktsioon peaks olema sõltumatu ning tal peaks olema piisavalt võimu, kaalu ja vahendeid. Eeskätt peaksid varapõhiste tokenite emitendid tagama, et siseauditi funktsiooni täitvate töötajate kvalifikatsioon ja funktsiooni ressursid (eeskätt auditeerimisvahendid ja riskianalüüsimeetodid) oleksid proportsionaalsed emitendi suuruse ja tegevuskohtadega ning tema ärimudeli, tegevuse, riskikultuuri ja riskivalmidusega seotud riskide olemuse, mastaabi ja keerukusega.

144. Siseauditi funktsioon peaks olema sõltumatu auditeeritavatest tegevustest. Seetõttu ei tohiks siseauditi funktsiooni kombineerida ühegi teise funktsiooniga.

145. Siseauditi funktsioon peaks riskipõhist lähenemisviisi rakendades erapooletult hindama varapõhiste tokenite emitendi kõigi tegevuste ja üksuste (sh kolmandate isikute kasutamise) vastavust nii emitendi poliitikale ja menetlustele kui ka välistele regulatiivnõuetele ning seda objektiivselt kinnitama.

146. Siseauditi funktsioon ei tohiks olla seotud konkreetsete sisekontrolli poliitika, mehhanismide ja menetluste ega riskilimiitide kujundamise, valimise, kehtestamise ning rakendamisega. Juhtimisfunktsiooni täitev juhtorgan peaks siiski saama pöörduda siseauditi funktsiooni poole riski, sisekontrolli ja kohaldatavatele nõuetele vastavusega seotud küsimustes.

147. Siseauditi funktsioon peaks hindama, kas V jaotises kirjeldatud varapõhiste tokenite emitendi sisekontrolliraamistik on tõhus ja toimiv. Eelkõige peaks siseauditi funktsioon hindama järgmist:

- a. varapõhiste tokenite emitendi juhtimisraamistiku sobivus;
- b. kas olemasolev poliitika ja olemasolevad menetlused on jätkuvalt adekvaatsed ning vastavuses õigus- ja regulatiivnõuetega ning varapõhiste tokenite emitendi riskistrateegia ja -valmidusega;
- c. kas menetlused on kooskõlas kohaldatavate õigusaktide ja eeskirjadega ning juhtorgani otsustega;
- d. kas menetlusi rakendatakse nõuetekohaselt ja tõhusalt (nt tehingute nõuetele vastavus, riskitaseme tõhus haldamine jne); ja

- e. kas kaitsefunktsiooni täitvate äriüksuste ning riskijuhtimise ja vastavuskontrolli funktsiooni tehtud kontrollid ja aruandlus on adekvaatsed, kvaliteetsed ja mõjusad.
148. Siseauditi funktsioon peaks eelkõige kontrollima selliste protsesside terviklust, millega tagatakse varapõhiste tokenite emitendi riskide kvantifitseerimise meetodite ja tehnikate, sealhulgas mudelite usaldusväärsus. Lisaks tuleks hinnata kvalitatiivsete riskituvastuse ja -hindamise vahendite ning võetud riskimaandusmeetmete kvaliteeti ja kasutamist.
149. Siseauditi funktsioon peaks läbi vaatama valgete raamatute koostamise protsesside piisavuse, nende heakskiitmise ja varapõhiste tokenite avalikkusele pakkumise protsessid.
150. Siseauditi funktsioonil peaks olema asutuseülene vaba juurdepääs kõigile varapõhiste tokenite emitendi aruannetele, dokumentidele, teabele ja hoonetele. See peaks hõlmama ligipääsu juhtkonna infosüsteemidele ning kõigi komiteede ja otsustusorganite protokollidele.
151. Siseauditi funktsioon peaks järgima riiklikke ja rahvusvahelisi kutsestandardeid. Siin viidatud kutsestandardite näidete hulka kuuluvad Siseaudiitorite Instituudi kehtestatud standardid.
152. Siseaudit tuleks teha regulaarselt kooskõlas auditikava ja üksikasjaliku auditiprogrammiga, järgides riskipõhist lähenemisviisi.
153. Siseauditikava tuleks koostada vähemalt üks kord aastas iga-aastase siseauditi kontrolleesmärkide alusel. Siseauditikava peaks kinnitama juhtorgan.
154. Kõigi auditisoovituste suhtes peaksid asjakohased juhtimistasandid kohaldama ametlikku järelkontrollimenetlust, neist tuleks teatada varapõhiste tokenite emitendi juhtorganile ning teha need pädevale asutusele kättesaadavaks, et tagada nende tõhus ja õigeaegne lahendamine ja sellest teatada.

VI jaotis. Talitluspidevuse juhtimine

155. Ilma et see piiraks digitaalse tegevuskerksuse määrase alusel kohaldatavaid nõudeid, peaksid varapõhiste tokenite emitendid koostama määrase (EL) 2023/1114 artikli 34 lõike 9 kohaselt kehtestatud talitluspidevuse põhimõtete ja kavade rakendamise raames usaldusväärsed talitluspidevuse juhtimise ning reageerimis- ja taastamiskavad, et tagada pideva toimimise suutlikkus, hallata intsidente, mis võivad häirida kriitiliste toimingute teostamist kooskõlas varapõhiste tokenite emitendi riskivalmiduse ja häiretaluvusega, ning piirata tõsiste tegevushäirete korral kahjusid ja teenuse osutamise häireid. Varapõhiste tokenite emitendid võivad luua sõltumatu talitluspidevuse erifunktsiooni, võttes arvesse I jaotises loetletud proportsionaalsuse kriteeriume.

156. Varapõhiste tokenite emitendi äritegevus põhineb mitmel olulisel ressursil (nt IT-süsteemid, sh pilveteenused, sidesüsteemid, põhipersonal ja hooned). Talitluspidevuse juhtimise eesmärk on vähendada tegevuslikke, rahalisi, õiguslikke, mainega seotud ja muid olulisi tagajärgi, mis tulenevad nende ressursside hävimisest või kestvatest katkestustest ning sellest tingitud häiretest emitendi tavategevuses. Kasutada võib teisigi riskijuhtimismeetmeid, et vähendada selliste intsidentide tõenäosust või kanda nende finantsmõju üle kolmandatele isikutele (nt kindlustuse kaudu).
157. Usaldusväärse talitluspidevuse juhtimise kava kehtestamiseks peaks varapõhiste tokenite emitent hoolikalt analüüsima riskitegureid ja tõsiste tegevushäirete riski ning hindama (kvantitatiivselt ja kvalitatiivselt) nende võimalikku mõju, kasutades sise- ja/või välisandmeid ning stsenaariumianalüüsi. See analüüs peaks testima varapõhiste tokenite emitendi suutlikkust jätkata häirete korral kõige olulisemat tegevust ning peaks hõlmama kõiki äriiline ja siseüksusi, sealhulgas riskijuhtimise funktsiooni või riskijuhtimise menetlusi, ning võtma arvesse nende vastastikust sõltuvust. Analüüsi tulemused aitavad määratleda varapõhiste tokenite emitendi taastamisprioriteete ja -eesmärke.
158. Eelkirjeldatud analüüsi alusel peaks varapõhiste tokenite emitent kehtestama järgmised meetmed:
- a. eriolukorra- ja talitluspidevuse kavad, et tagada varapõhiste tokenite emitendi asjakohane reageerimine hädaolukordades ning suutlikkus jätkata kõige olulisemat tegevust, kui esinevad häired tavalises äritegevuses;
 - b. oluliste ressursside ja kriitiliste või oluliste funktsioonide taastamiskavad, et taastuda häiretest ning võimaldada varapõhiste tokenite emitendil naasta piisava aja jooksul tavapärase äritegevuse juurde. Võimalikest tegevushäiretest tulenev mis tahes jääkrisk peaks vastama varapõhiste tokenite emitendi riskivalmidusele;
 - c. muu tegevuse jaoks või kui kriitiliste põhifunktsioonide järjepidevust ei ole võimalik tagada, peaksid varapõhiste tokenite emitendid kehtestama menetlused andmete ja funktsioonide kiireks taastamiseks ning oma tegevuse aegsaks jätkamiseks.
159. Eriolukorra, talitluspidevuse ja taastamiskavad peaksid olema dokumenteeritud ja neid tuleks hoolikalt rakendada. Dokumentatsioon peaks olema kättesaadav äriiinides, tugiüksustes ning riskikontrolli funktsioonis riskijuhtimise menetluste eest vastutavatele töötajatele ning see peaks olema talletatud süsteemides, mis asetsevad füüsiliselt eraldi ja on eriolukorras lihtsalt kättesaadavad. Pakkuda tuleks asjakohast koolitust. Kavasid tuleks korrapäraselt katsetada ja ajakohastada. Testimise käigus tekkinud mis tahes probleemid ja häired tuleks dokumenteerida, neid tuleks analüüsida ning kavad tuleks vastavalt üle vaadata.

VII jaotis. Läbipaistvus

160. Strateegiad, poliitika ja menetlused tuleb edastada kõigile asjaomastele varapõhiste tokenite emitendi töötajatele. Emitendi töötajad peaksid mõistma ja järgima oma ülesannete ja kohustuste seisukohast olulisi tegevuspõhimõtteid ja kordasid.
161. Sellest tulenevalt peaks juhtorgan teavitama asjakohaseid töötajaid varapõhiste tokenite emitendi strateegiatest ja poliitikast ning hoidma töötajaid nendega kursis selgelt ja järjepidevalt ning vähemalt tasemel, mida on vaja igaühe ülesannete täitmiseks. Seda võib teha kirjalike suuniste, käsiraamatute või muude vahendite kaudu.